

استدلال دولت مبنی بر خودداری از ارائه اطلاعات مسیریهای دور زدن تحریمها به FATF برای جلب نظر اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام درباره همکاری بی چون و چرا با FATF خطر تشدید تحریمها را به هیچ وجه منفی نمی کند. در چنین شرایطی اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام باید با هوشیاری بیشتر نسبت به پیشنهاد دولت، عواقب موافقت با این پیشنهاد را سنجیده و از عمیق تر کردن زخم تحریم بر پیکر اقتصاد کشور خودداری کنند

گزارش «وطن امروز» از عدم امکان حفظ محرمانگی اطلاعات مالی کشور در چارچوب FATF

به تحریمها گراندهید

دولت در حالی ادعای کند با تصویب لوایح FATF مشکل نقل و انتقالات بانکی بین المللی حل می شود

که صورت مسأله یعنی تحریمها همچنان پابرجاست

دقیق تر شدن مکانیسم تحریم و در مقابل سخت تر شدن شرایط اقتصادی برای کشور خواهد شد. این حقیقتی است که چندین نهاد آمریکایی و همچنین برخی مقامات پیشین و کنونی آمریکا هم به آن اذعان داشته اند که اجرای کامل استانداردهای FATF توسط ایران، اثرگذاری تحریمها را به حداکثر خواهد رساند.

بررسی دقیق استانداردهای FATF نشان می دهد اجرای کامل این الزامات، مسیر دور زدن تحریمها را آشکار و اثرگذاری تحریمها را دوچندان می کند. در همین رابطه چندی پیش موسسه سیاست بانکی (BPI) گزارشی در رابطه با اثرگذاری تحریمها منتشر کرد. اعضای موسسه سیاست بانکی شامل چندین بانک بزرگ بین المللی هستند که در ایالات متحده فعالیت می کنند.

سیاست های جدید وزارت خزانه داری آمریکا در رابطه با تحریمها این اشکار و اثرگذاری تحریمها را دوچندان می کند. در همین رابطه چندی پیش موسسه سیاست بانکی (BPI) گزارشی در رابطه با اثرگذاری تحریمها منتشر کرد. اعضای موسسه سیاست بانکی شامل چندین بانک بزرگ بین المللی هستند که در ایالات متحده فعالیت می کنند.

برای آینده روابط خارجی بویژه روابط بانکی مهم می دانیم که حاضریم هر طور که بخواهند همکاری و روشننگری کنیم تا زودتر در مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصمیم برسند و ما توجه به شرایط امروز، امیدواریم تصمیمی باشد که به اقتصاد کشور کمک کند. وی در بخشی از اظهارات خود، پیشنهاد روحانی برای جلب موافقت اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام با تصویب لوایح مدنظر FATF را اعلام کرد. واعظی در پاسخ به سوال یک خبرنگار با اشاره به پیشنهاد رئیس جمهوری به مجمع مبنی بر اینکه اطلاعات مربوط به راههای دور زدن تحریم را به FATF نمی دهیم، گفت: فعالیت هایی وجود دارد که در داخل کشور انجام می شود و امنیت آن را هم حفظ می کنیم اما یکسری روابط خارجی وجود دارد که همه دنیا باهم انجام می دهند. وقتی بانک ما یا یک بانک خارجی کار می کند، نیاز است که در حد نرم بین المللی بتوانند با هم کار کنند. امروز هم این کار در یک حدی انجام می شود. واعظی افزود: اینکه ما بخواهیم کالایی بخریم یا بفروشیم که کار سری و محرمانه ای نیست، صحبت هایی که در گذشته انجام می شد این بود که در دوران تحریم که آمریکا با جنگ اقتصادی

گروه اقتصادی: کمتر از یک ماه پیش بود که دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام از تعیین تکلیف لوایح FATF تا پایان سال جاری خبر داد. حدود ۳ هفته پیش ۱۹ بهمن ماه بود که محسن رضایی درباره بررسی FATF در مجمع گفت: بررسی های مجمع درباره FATF در حال انجام است. وی درباره زمان اعلام نتیجه بررسی ها نیز تصریح کرد: نتایج بررسی های مجمع تشخیص مصلحت نظام درباره FATF تا پایان اسفند اعلام می شود. پیش از این به درخواست رئیس جمهور و موافقت رهبر معظم انقلاب اسلامی، مهلت بررسی مسأله همکاری ایران با FATF در مجمع تشخیص مصلحت نظام تمدید و قرار شد نتیجه نهایی این بررسی ها تا پایان سال اعلام شود.

قصه FATF از کجا شروع شد؟ «کارگروه اقدام مالی» یا همان FATF، سال ۱۹۸۹ توسط سران کشورهای گروه ۷ (G7) تأسیس شد و مقر آن در پاریس است. این کارگروه یک سازمان بین المللی است که براساس اهداف اولیه اعلام شده برای آن تلاش دارد با تدوین سیاست ها و استانداردهای ویژه و پایش اجرای این استانداردها توسط کشورهای جهان، جرائم مالی نظیر پولشویی، تأمین مالی تروریسم و سایر تهدیدهای مربوط به سیستم مالی بین المللی را تحت نظارت قرار داده و از بروز آن جلوگیری کند.

در ایران اما قصه FATF به دوران پس از تصویب و اجرای توقف هسته ای در سال ۹۴ بازمی گردد. پس از نهایی شدن توافق هسته ای موسوم به برجام، وضعیت روابط بانکی بین المللی کشور همچنان دچار مشکل باقی ماند و گشایش خاصی از این منظر برای کشور حاصل نشد. این در حالی بود که ایران تمام تعهدات خود را پیش از رفع تحریمها انجام داده و طرف مقابل هم اجرای تمام آن را راستی آزمایی کرده بود، با این حال مقامات کشور بارها نسبت به حل نشدن مسأله روابط بانکی از طرف مقابل بویژه آمریکایی ها گلایه می کردند. از جمله مشهورترین مصادیق این گلایه ها، اعتراض محمدجواد ظریف به رفتار آمریکا پس از توافق هسته ای و سنگ اندازی آنها در مسیر بهبود روابط بانکی در شورای روابط خارجی آمریکا بود. وزیر امور خارجه با اشاره به مانع تراشی های دفتر کنترل دارایی های خارجی آمریکا (OFAC)، اعلام کرد آمریکایی ها در واکنش به استعایل بانک های بزرگ اروپایی درباره همکاری با ایران اعلام می کنند که همکاری با ایران با رعایت برخی شروط بلا مانع است ولی این شروط را به گونه ای مطرح می کنند که بانک های اروپایی هم از همکاری با ایران به کلی صرف نظر می کنند.

این اظهارات ظریف به وضوح شکست پروژه دولت در گشایش اقتصادی از طریق توافق هسته ای را نشان داد. با این حال در همین ایام بود که دولت برای سرپوش گذاشتن بر این شکست، اجرا نشدن استانداردهای FATF را مانع حل مسأله تبادلات بانکی بین المللی کشور معرفی کرده و همکاری با این کارگروه را شرط حل این مسأله اعلام کرد. از آنجا که دولت موضوع همکاری با FATF را تنها مانع باقیمانده کشور برای حل مشکل تبادلات بین المللی بانکی اعلام کرد و تا امروز هم این تبلیغات ادامه دارد. این در حالی است که حقیقت FATF چیز دیگری است.

هوشمندسازی تحریمها؛ هدف FATF آنچه در ظاهر امر به نظر می رسد، دغدغه FATF جلوگیری از تأمین مالی تروریسم توسط کشورهاست اما دقت در برخی جنبه های حقوقی و همچنین پیشینه این نهاد در برخورد با موضوعات مشابه، کارکرد اصلی این نهاد را آشکار می کند. این کارگروه با تعریف استانداردهای خاصی تلاش می کند جریان مالی کشورها را شفاف کرده تا از این طریق به گفته خود، مانع تأمین مالی تروریسم و همچنین مانع شکل گیری کارگاه های تروریستی شود. این در حالی است که شفاف شدن کارگاه های مالی ایران در شرایط تحریم، صرفا باعث تسهیل اجرای تحریمها برای آمریکا

موسسه سیاست بانکی آمریکا تأکید دارد ساختار اجرای تحریمها باید به گونه ای به روز شود که بانکها بتوانند با نوآوری و هزینه کمتر این سیاستها را اجرا کنند. علاوه بر این، رویکرد ریسک پایه تأکید دارد که انطباق با تحریمها به رویه مشخص بانکها و موسسات مالی تبدیل شود. نکته دیگری که گزارش موسسه سیاست بانکی آمریکا تأکید دارد، این است که موسسات مالی دنیا به علت نیاز به حساب کارگزاری دلار در آمریکا به مرور به این رویکرد رو می آورند. موسسه سیاست بانکی در نهایت نیز تأکید می کند که این رویکرد باید با همکاری گروه «Wolfsberg» که مجموعه ای متشکل از مهم ترین بانکهای دنیا است، در تمام دنیا اجرا شود.

تطابق رویکرد ریسک پایه با الزامات FATF موسسه سیاست بانکی، یکی از موسسات فعال در زمینه مبارزه با پولشویی است و تأکید دارد انطباق با تحریمهای آمریکا می تواند از پولشویی جلوگیری کند. از همین منظر الزامات رویکرد ریسک پایه به الزامات FATF شباهت زیادی دارد و در واقع توسعه خواسته ها و توصیه های FATF است. به طور مثال درباره ارزیابی ریسک، علاوه بر شناسایی دقیق مشتری (CDD)، بر مشتری خود را شناسایی (KYC) و جمع آوری اطلاعات مشتریان که مورد توجه برنامه اقدام FATF برای ایران است، تأکید دارد که گروه های مختلف مشتری و آخرین وضعیت ادغام و ترکیب شرکتها را نیز بررسی کنند تا ریسک شرکتها مشخص شود و سلسله مشتری، ارتباطات بین آنها و ذی نفعها به طور کامل مشخص شوند. یا دقیقاً متناسب با خواست FATF و اکشن پلن ایران، که خواهان دادن امتیاز مستقل به مدیران برای اجرای سیاست های انطباق با تحریمهاست. علاوه بر این از همه موسسات می خواهد تا برای روبرو شدن با جریمه های آمریکا منابع متناسبی را برای انطباق با تحریمها تخصیص دهند، بنابراین موسسه سیاست بانکی تأکید دارد بانکها به صورت استثنائی و با اختیارات حداکثری این اقدامات را انجام دهند تا هم تحریمهای آمریکا اجرایی شود و هم بانکها شامل جریمه های آمریکا یا محرومیت از نظام مالی دلار نشوند.

سابقه توسعه سیاست های تحریمی با FATF علاوه بر اینکه رویکرد ریسک پایه، با الزامات FATF مطابقت دارد و در واقع این الزامات را توسعه می دهد، تأکید دارد که این رویکرد در صورت نهادی در نظام بانکی دنیا اجرا شود. موسسه سیاست بانکی نیز تأکید می کند باید ساختارهای نظام مالی آمریکا به گونه ای برای اجرای این دستورالعمل اوکف تجهیز شوند تا موسسات مالی دنیا بتوانند این رویکرد را برای انطباق با تحریمها اجرا کنند. اوکف نیز تأکید می کند موسسات بانکی که از تحریمهای آمریکا تخلف می کنند باید تعهد دهند که این رویکرد را اجرا می کنند. بنابراین همان طور که رویکرد ریسک پایه و گزارش موسسه سیاست بانکی تأکید می کند، وزارت خزانه داری آمریکا و موسسات مرتبط با این موضوع تأکید دارند که این رویکرد در نظام بانکی دنیا اجرا شود. به طور مثال این رویکرد تأکید دارد که نظام بانکی دنیا به طور خودکار نهادهای تحریمی را شناخته و از دادن خدمات به آنها جلوگیری کند.

سابقه اقدامات آمریکا نشان می دهد خزانه داری این کشور برای اجرای سیاست های تحریمی خود و انطباق هر چه بیشتر نظام بانکی دنیا با تحریمهای آمریکا، از ظرفیت نهادهای و گروه های بین المللی استفاده می کند. به طور مثال استوارت لوی، نخستین مسؤول معاونت تروریسم و اطلاعات مالی وزارت خزانه داری آمریکا (که اتاق جنگ اقتصادی این وزارتخانه است)، سال ۲۰۰۸ از اظهارنامه خود به کمیته مالی سنا وقتی اقدامات اتاق جنگ اقتصادی برای اعمال تحریمها را توضیح می دهد، یکی از اقدامات مهم برای مقابله مالی با دشمنان آمریکا را توسعه دستورالعمل های FATF بیان می کند. لوی در این اظهارنامه که در واقع

گذشته از دلالت های حقوقی و سیاسی درباره خطرات اجرای بی چون و چرای دستورات FATF، نگاهی به سابقه مواجهه این نهاد با کشورها و موضوعات مختلف، گرایش های سیاسی بزرگ این خودکار نهادهای تحریمی را شناخته و از دادن خدمات به آنها جلوگیری کند.

سابقه اقدامات آمریکا نشان می دهد خزانه داری این کشور برای اجرای سیاست های تحریمی خود و انطباق هر چه بیشتر نظام بانکی دنیا با تحریمهای آمریکا، از ظرفیت نهادهای و گروه های بین المللی استفاده می کند. به طور مثال استوارت لوی، نخستین مسؤول معاونت تروریسم و اطلاعات مالی وزارت خزانه داری آمریکا (که اتاق جنگ اقتصادی این وزارتخانه است)، سال ۲۰۰۸ از اظهارنامه خود به کمیته مالی سنا وقتی اقدامات اتاق جنگ اقتصادی برای اعمال تحریمها را توضیح می دهد، یکی از اقدامات مهم برای مقابله مالی با دشمنان آمریکا را توسعه دستورالعمل های FATF بیان می کند. لوی در این اظهارنامه که در واقع

تقسیم کار اتاق جنگ اقتصادی خزانه داری آمریکا است، اینگونه عنوان می کند: این اتاق جنگ ۴ وظیفه دارد که هر وظیفه، بر عهده بخشی از ساختار اداری یا قانونی این کشور است. وظیفه شناسایی اقدامات غیرقانونی بازیگران مالی بر عهده ۲ اداره کنترل دارایی های خارجی (وفاک) و شبکه اجرای جرایم مالی وزارت خزانه داری آمریکا است. همچنین وظیفه توسعه استانداردهای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم بر عهده FATF است. علاوه بر این، اجرای اقدامات در برابر تهدیدات، ذیل قانون پاتریوت آمریکا انجام می گیرد و وظیفه ارتباط با بخش خصوصی دنیا برای اجرای خواسته های آمریکا نیز براساس جایگاه هر نهاد، بین ارکان مختلف خزانه داری آمریکا تقسیم شده است.

پذیرش الزامات FATF خودتحریمی است همان طور که گفته شد، آمریکا به دنبال توسعه ابزار حکمرانی اقتصادی خود و انطباق نظام بانکی دنیا با تحریمهای آمریکاست. تجربه نیز نشان می دهد آمریکا برای توسعه سیاست های خود از ابزارها و نهادهای بین المللی استفاده می کند. از آنجا که رویکرد ریسک پایه به توصیه های FATF شباهت دارد و آنها را توسعه می دهد، گروه ویژه اقدام مالی یکی از نهادهایی است که می تواند اجرای این رویکرد را تقویت کند تا تحریمهای آمریکا با قوت بیشتری در نظام مالی دنیا اجرا شود، بویژه که تجربه این موضوع نیز در سیاست گذاری آمریکا وجود دارد. این رویکرد تأکید دارد تحریمها به صورت هوشمند و دقیق اجرا شود و حتی برطرف شدن بخشی از تحریمها مانع از اجرای سایر بخش های تحریمی نشود، بنابراین پذیرش الزامات FATF به معنی اجرای خواست آمریکا در اجرای رویکرد خودتحریمی است.

سکوت FATF در موضوع تأمین مالی داعش گذشته از دلالت های حقوقی و سیاسی درباره خطرات اجرای بی چون و چرای دستورات FATF، نگاهی به سابقه مواجهه این نهاد با کشورها و موضوعات مختلف، گرایش های سیاسی بزرگ این نهاد ظاهراً مستقل را آشکار می کند. مصادیق مختلفی از سکوت FATF در تأمین مالی تروریسم دیده می شود. مشهورترین نمونه بر خورد جهت دار این نهاد با مسأله تأمین مالی تروریسم، سکوت این نهاد در برابر کمک های گسترده عربستان و برخی کشورهای دیگر به داعش است. در حالی که اسناد متعدد و گزارش های سرویس های اطلاعاتی بسیاری از کشورها و حتی اتحادیه اروپایی از حمایت آشکار رژیم سعودی از گروه تروریستی داعش حکایت دارد، با این حال کارگروه اقدام مالی تاکنون هیچ واکنشی نسبت به این مسأله نداشته و همین سکوت، باعث ادامه حیات داعش و تداوم جنایتها و ویرانی های این گروه شده است. در موضوع حمایت مالی داعش البته عربستان تنها نبود. دولت ترکیه هم با خرید نفت از این گروهک تروریستی، حیات اقتصادی آن را تا حد قابل توجهی تضمین کرد. با این حال FATF نسبت به این اقدام ترکیه هم سکوت کرد. همین برخوردهای سیاسی FATF نگرانی ها از تسویری های سیاسی این نهاد علیه ایران را تشدید می کند.

نماینده مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با «وطن امروز»:

FATF موضوعی انحرافی در راستای کمک به دشمنان کشور است

می گویند که اگر به FATF نپیوندم، دیگر نمی توانیم با دنیا ارتباط بانکی داشته باشیم یا می گویند هزینه ترانکش های بانکی در صورت نپیوستن به این کنوانسیون افزایش ۳۰ درصدی زیادی خواهد داشت. ادعاهای مذکور همگی اشتباه و غیرکارشناسی است. با پیوستن به FATF مسأله اصلی در تبادلات بین المللی بانکی ایران لغو نخواهد شد، چرا که تحریم های بانکی مربوط به تحریم های ثانویه آمریکا است.

عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس در ادامه افزود: متأسفانه در داخل، موافقان FATF جبار و جنجالی می کنند که مشکل کشور فقط با پیوستن به این کنوانسیون حل خواهد شد اما در حقیقت این چنین نیست. جمهوری اسلامی ایران به یک قدمی موفقیت بر سر استکبار جهانی رسیده است. هرگونه عقب نشینی در این مقطع زمانی ناشی از کم خردی است.

کوچکی نژاد در گفت و گو با «وطن امروز» درباره مخالفت مجلس با پیوستن ایران به کنوانسیون FATF گفت: پیوستن به FATF موضوعی انحرافی در مسیر کمک به دشمنان

عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس در گفت و گو با «وطن امروز» با اشاره به برخی ادعاهای مبنی بر قطع شدن روابط کشور در صورت تصویب نشدن لوایح توصیه شده FATF، این ادعاها را غیرکارشناسی خواند و مهم ترین مانع روابط بانکی بین المللی کشور را تحریم های ثانویه آمریکا عنوان کرد.

جبار کوچکی نژاد اظهار داشت: برخی به دروغ می گویند اگر به FATF نپیوندم دیگر نمی توانیم با دنیا ارتباط بانکی داشته باشیم یا می گویند هزینه ترانکش های بانکی در صورت نپیوستن به این کنوانسیون افزایش ۳۰ درصدی زیادی خواهد داشت. ادعاهای مذکور همگی اشتباه و غیرکارشناسی است. با پیوستن به FATF تحریم های بانکی ایران لغو نخواهد شد، چرا که مسأله اصلی در تبادلات بین المللی بانکی کشور مربوط به تحریم های ثانویه آمریکا است.

کوچکی نژاد در گفت و گو با «وطن امروز» درباره مخالفت مجلس با پیوستن ایران به کنوانسیون FATF گفت: پیوستن به FATF موضوعی انحرافی در مسیر کمک به دشمنان